

Нівы на балоце.

Асушым балоты—зынішчым беззямелье.

Першыя працы па асушцы балота.

Ад балота—да добрай глебы.

Балота ў пераходным стане, будзь яно лугавое, пераходнае ці махавое, уяўляе сабой надзвычайна іспраўную глебу для вырастання культурных раслін. Выдаіць кожнае балота і недастатка неабходных пажыўчальных сродкаў ствараюць магчымасць існавання толькі балотнай расліннасці, якая любіць нізкія. Культурныя марапрамысловыя, якія выдунуць да стварэння магчымых умоў для гадоўлі каровіных траў па балотных глебах, павінны быць раней за ўсё накіраваны да таго, каб павысіць узровень грунтоўных вод і гэтым даць магчымасць прыступіць да далейшых марапрамысловых, якія заключваюцца ў апрацоўцы верхняга пласта і ў паліўных глебах недастатковымі пажыўчальнымі сродкамі.

Асушчальнымі працамі і далейшай апрацоўцы балотнай глебы павінна напярэдаваць самае ўважлівае і ўсебаковае знайштва з характарам балота. Варта папярэдзіць устанавіць, да якога тыпу балот адносіцца даны культурныя злучэнні, вызначыць яго месца знаходжання, вызначыць яны на беразе ракі, возера, ці ляжыць на схілу гары, устанавіць граніцы і ўраўняць, нанесці яго на карту. Наступная неабходная задача з'яўляецца ніякіроўна данага балота, каб мець магчымасць правесці сетку мэліацыйных канаў.

Потым вызначаюць таўшчыню тарфянога пласта, ці магчымасць культурна-руемага балота. Гэта пытанне важна не толькі пры правядзенні мэліацыйных прац, але і пры разліках некаторых практычных пытанняў, напрыклад, аб магчымасці распрацоўкі торфу данага балота для падсыпкі ці апаў. Як на напярэдняй працы, што мае вылікае значэнне для характарыстыкі культурна-руемага балота, варта звярнуцца на хэмічны аналіз, які ўтвараецца балотнай станцыяй.

Спосабы асушкі.

Прыступіць да культуры балот—яго неабходна асушыць. Асушчальныя балот праводзяцца двайным чынам. Лінейны асушчальны шляхам апрацоўкі сеткі адмысловых канаў, ці той-жа меты дася-

гаюць наладжваннем ровнай сістэмы дренажу.

Калі знойдзена месца для апрацоўкі вады з балота, зроблена ніякіроўка, можна прыступіць да правядзення мэліацыйных канаў. Пры складанні сеткі асушчальных канаў трэба мець на ўвазе, каб участкі зямлі паміж каналамі былі на магчымасці простакутнай формы.

Пры правядзенні асушчальнай сеткі раўняць вяршыні працы наступным парадкам. Зразу праводзяць апрацоўку канаў, а потым бакавыя. Галоўную канаву праводзяць па самаму нізкім месцу. У тых выпадках, калі на даным балоце ёсць зарослыя ракі, канаву раўняць вяршыні па не русла, як на лініі найбольшага схілу. Варта зазначыць, што карысна капаві канавы не ў адзін год, а расчышчаць гэту працу на больш працяжных перыядах, што дасць магчымасць балоту асыдаць.

Непасрэдным вынікам асушкі балота з'яўляецца яго асадка. Пры складанні п'яну асушкі і пры прасвятленні канаў гэтыя абставіны павінны быць прыняты пад увагу. У супрацьным выпадку, пасля асадки балота, канавы (ці дренажныя трубы) акажуцца не на патрэбнай глыбіні і мэта асушкі будзе недасягнутай.

Роля шлюзаў.

Каб мець магчымасць у сухі час гаду падняць узровень грунтоўных вод карыстаюцца наладжваннем шлюзаў. Шлюзы будуцца на баках і на галоўных канавых. У апошнім выпадку павышаецца узровень грунтоўных вод ва ўсіх бакавых канавых, што ўпадаюць у галоўную.

Наогул кажучы, у мэтах эканоміі падобныя прылады павінны быць ужыты в тым разлікам, каб абсужаць магчыма большыя выдаткі.

Пасля асушкі балота з'яўляецца яшчэ даўжэй непатрэбнай глебай для вырастання культурных раслін; пагатаму яшчэ прадставіць прыклад працы, сродкі якіх апрацоўкі і п'януіроўка займае першае месца. Воршына в аднаго боку паскарае раскладанне глебы і тым прымае верхнюю пласці дробна-камкаватай структуры, а таксама знішчае перабытныя расліны.

Г. Пятроўскі.

Менская балотная станцыя.

Мэліацыйная канавы.

Балота зямля.

(Малюнак).

— Вось, пачынаюцца дзе няшчасці—бываюць сільныя вясні Барсуці, глядзячы на свае жытці. З трох бакоў гэта вяска абкружана балотам па якім было ці праехаць, ці прайсці, ці кароў на яго выгнаць, а ніякіх параўноў не там ужо астаецца. Астаецца без каня.

Не блізкаў толькі Шарко Аліксандар. Ён праводзіў сходы моладзі, а потым арганізаваў ачэйку, якая ўважала асушчальны 8 гектараў зямлі, каб паказаць сялянам што і балота—зямля.

Кожную зімку і іншыя сьвяты, забавы рыхлялі ішлі камсамольцы асушчальнага балота. Кіраваў працаю тэхнік-мэліацый.

Шу і сымляліся з камсамольцаў—дурні бы такія, патопіліся ў балоце. Цяжкі і зямлі ім хвацала, а нам не хвацала.

Пот у царквы нарэў агітацыя кажучы, што моладзь ведаецца з чортам у балоце, працягнуць іх трэба в вёсцы.

Прайшло 6 гадоў, камсамольцы пачалі працы. Моладзь убачыла, што на балоце можна хадзіць, як па суходу, пачала дапамагаць у працы, а старыя хоць болей не зьявіліся, але каб на здаць сваіх «свабодных» казак: «паглядзі, паглядзі што далей збудзецца».

8 гектараў асушчальны. Трава парасла, сільныя пасвілі тут коня.

Вечарам быў сход камсамольскай ачэйкі. Прышлі пажылыя сяляне. Шарко апраўдываў: «што мы зрабілі па асушцы балот і што павінны яшчэ зрабіць».

Сяляне выступалі: «мы таксама будзем кансамольцамі, будзем працаваць. А дзед Мірон з вугла крычыць: «зямлю», плач асушчальны паводзі імям Камсамолу».

На пава цпер кажучы: «ты вась і в богам ведаешся, але нічым нам не дапамог, пры табе яшчэ сто гадоў жыць і ў балоце, сабірай свае манаткі і ўбярэйся... болей саўкаць ня будзем!».

На рапешым балоце такое жыта кра асушчальна—радаваць бярэ.

Міхась Маркевіч.

Туды, дзе чыстая паветра.

Як менскія піонэры рыхтуюцца да лягераў.

Слова за іншымі піонэрарганізацыямі.

Туды, дзе паветра чыстае.

Добрая справа—лягеры. Калі не скарыстацца лета ў лягерах, не скарыстацца сонца, чыстае паветра і ваду,—гэта адначасна застацца хворым, хілым, нікуды ня годным.

Прымаючы гэта пад увагу, райдзет-бюро Менскага Горнага шчыра ўзялося за падрыхтоўку да лягернай кампаніі.

Сродкі—дастаналі на рознаму: у заўкомаў, а паставак у вёсках, праз зборы грошай з бацькоў піонэраў.

Горш за ўсё справу мець з фаб-камі.

— «У нас сталае сьмята, ня маюць магчымасць перавадзіць з іншых літар».—вось звычайным адказ на піонэрскія сьляды.

Напрыклад, старшыня заўкому скурніку, дык васьмь адказаў:

— Мы вам даем 6 рублёў у месяц і больш... я вас зусім ня ведаю!

Зусім іншая справа з бацькамі.

На бацькаўскім сходзе Меншэві, выказалася 9 бацькоў. Вось іх словы: «Дзеся адроваў піонэраў—лягеры неабходны». А вось іх прапановы: 1) Лягеры будавалі блізка наля вёскі, каб піонэры маглі начаваць у школе. 2) У лягеры ўзяць 2-х—3-х матак. 3) Вылучыць камісію каб забіраць грошы з бацькоў піонэраў.

Некаторыя атрады ўжо збору збіраюць грошы на лягеры. Напрыклад, атрад друкароў мае «зіншых грошай» каля 60 рублёў.

У гэтым годзе мы будзем ствараць тыпавыя лягеры г. а. што некалькі атрадаў аднаго самаго выйдуча разам у лягер.

Юха.

Як кіно будзе лягеры.

(Атрад прац мастацтва).

Тры гады існуе наш атрад. Тры гады мараць піонэры аб лягерах. Але гэта былі ўсе марты. Зараз гэтае пытанне вырашана канчаткова. Бюро партгэтай асуджуе інфармацыю камсамольскай ачэйкі, ухваляюць: Утвараць некалькі кіно-сэансаў у дзень адпачынку (напярэдадзень) і ўсе грошы адаць на лягер для піонэраў. Гэтыя кіно-сэансы дадуць нам 200 ці 300 рублёў.

Больш грошай мы яшчэ думаем сабраць праз бацькоў, само і г. д.

Лягер мы зробім каля лягера сатарыскага нам аскандру. Будзем такім чынам трымаць цесную сувязь з чырвонай арміяй.

Піонэры вельмі адважаны тым, што ідуць у лягеры.

Трэба адзначыць, што партыйная ачэйка першая прышла на дапамогу піонэратраду ў гэтай справе. Блакітны.

Я. Жук.

Па Волзе.

(З натуры).

Гараць ліпавыя дэп.

Сонца стала ў зямлі і пачало немі-засходзіцца. Было гарача: адважася нібы апрацаваць у лавіні, на адрывах пачы, дзе ад гарачае пары робіцца млісна, а тут яна з кожнай хвілінай усё прыбывае і прыбывае... Жартаўнік вецер, як бы ў чароўным сьне—і той прыціх. Налат рэчка цякла цішэй, сонечныя праменьні ў ёй праламляліся, тысячамі дымчымі адбіваў на паверхні вады, надавалі ёй выгляд распушчанае масы шкла і зьявілі ў вадзяным бяздонні. Цішыня павяла навокал.

У такую сьняжотку пароходы па Волзе поўны падарожнікаў. Якіх толькі людзей на сустрачеш тут: татары з медзямнымі тварамі і вышучанымі скуламі, у доўгіх балахонах, арыяне, тыновыя расійскія сяляне і, нават, сустракаюцца пчасьціцы беларусы. Кожны едзе па сваіх справах, а хто дык і бяз спраў, а так проста праехаць па «матушцы»—Волзе, падымаючы сьвежым паветрам і падымаючы характарам прыроды.

Вось і прыстань. Тры званкі раптам крадзгалі паветра, у адказ адгукаўся

працяжны зычны гудок, пачулася далёкае рэха і пароход наступова пачаў адыходзіць. З кожнай хвілінай, прытка падаваўся пароход наперад, меншымі становіліся будыны, бераг, людзі, якія стоялі на беразе, шалкамі і хусткамі махалі і, нарэшце, зусім усё зьявілася ў адну шэра-залежную масу.

А наперадзе новыя малюны, прыгожасці.

Далё раступаецца.

Наабалал Волгі ляжаць прыгожыя берагі зарослыя лесам і кустамі, якія то падымаюцца высока, то раптам сыходзяць у нізінку, лес і кусты зьявіваюцца, а іх месца займае жоўты, пісок.

О, гэты пісок не падобен нашаму жытці! Цяжка падабраць такое дробнае сьце, каб прасенушы на яго атрымаць пісок падобны гэтай. На працягу сотняў год, пад удзеям ветру і вады ўтварыўся ён...

Часам сустранецца вяска расквітнутая ў самага берагу... Далёка ад неба відаць жоўтыя прасьцірадзі збожжа... Людзі рэдка сустракаюцца. Ціха і гарача па

Аб лягерных кухароў.

(у парадку абгаварвання).

Пельга дяржэць гаспадарку поўнае на піонэраў, альбо паводыра. Час правядзення ў лягерах трэба пера ўсё скарыстаць для аддзялення. А вясці лягерную гаспадарку займае асабліва што ўвесь дзень. Акрамя таго, ад падобнай «гаспадарнасці» ці будзе якая небудзь карысць? Тут трэба паставіць вільні пытанні.

Вясці гаспадарку ў лягерах павінен чалавек маючы ў гэтым пытанні аніяк небудзь веда.

Таксама і з іншымі важнымі пытаннем—шамоўкай. Калі пачаўся падрыхтоўку харчавання на піонэраў—будзе, відама, недарачнасьць. Аб гэтым гавораць мінулыя «лягерныя часы». Паміж тым самы галоўны фактар аддзялення—шамоўка напэўна будзе з рух вон дрэнны. Ці «перажараць», ці непажараць.

І тут патрэбны спецыяльны чалавек.

Доктара цяжка прыцягнуць у асабныя лягеры, а вось медыцынскую сестру прыцягнуць куды лягчай. Такія сестры будзе адначасова і апаздываць гаспадаркай.

Самыя галоўныя пункты лягераў: гаспадарка, шамоўка і аддзяленне будучы забяспечаны. Доктар Спэсн.

зямлі, на сіній муці неба—распаляе сонца...

А тут блізка над нагамі вясна бурчкі вады і сэрцам перахвіліцца над сонечнымі праменьнямі.

Усё акалічае такое простае, урачыстае і спакойнае. Глядзіш на наступныя зьмены горнага берагу, на неабдымную шырыню севаяжай, на сіні лес, агульны імглом—ліны, падыходзяць да вады і ваірушы ў лясце жыво-зьявіваюцца ад чалавечага воку.

Усё істота зьявілася з акалічымі характарам прыроды, глядзіш і адгледзі на ма на сьведзе болей такіх простых і разам з тым прыгожых месц, якімі зьяўляюцца вольныя ціхіх берагі рэчкі...

Як хараша ўсё гэта сагрэтае насамі сонца разасяляючы вадзаныя валасы на ціхай, адбіваючай неба вадзе. Вада цячэ на зямлі, як цячэ само жыццё. Вось адгледзі хоча яна расказаць, што бачыла на сваім жыцці; расказаць пра Сьдэнку Разіна, акаго насіла на сваіх плячах, але раптам забурчыць, захвалюецца, блізка на сонцы—і пашла далей. Кдзеш на ёй, з кожным крокам новыя малюны, прыгожасці.

Кагда вады ня відаць...

